

Verslag Overlegvergadering Verantwoordingsorgaan met Bestuur ABP gehouden op 23 november 2017 te Rotterdam

Het publieksverslag heeft als doel om bij pensioenfondsen ABP aangesloten deelnemers, gepensioneerden en werkgevers inzicht te geven in de adviezen die het Verantwoordingsorgaan als medezeggenschapsorgaan aan het ABP Bestuur geeft over voorgenomen beleidsbeslissingen en de besprekingen die het Verantwoordingsorgaan met het ABP Bestuur voert. Voor de uitgebreide standpunten van de verschillende partijen in het Verantwoordingsorgaan wordt verwezen naar de eigen web site van de fractie's.

1. Opening en mededelingen

De heer Van Boven, voorzitter van het Verantwoordingsorgaan opent de vergadering en heet iedereen welkom. Met name richt hij een woord van welkom aan de heer Philip Stork die sinds 1 oktober 2017 bestuurslid is van ABP namens gepensioneerden. De heer Stork is benoemd op voordracht van de gepensioneerden geleding van het Verantwoordingsorgaan.

Namens het ABP Bestuur worden de volgende mededelingen gedaan:

1. Mededelingen

Waardeoverdracht

Het Bestuur deelt mede dat gelet op de hoogte van de beleidsdekkingsgraad (boven de 100%) vanaf november 2017 onder voorwaarden weer individuele waardeoverdrachten kunnen plaatsvinden. Het betreft 55.000 aanvragen voor inkomende waardeoverdrachten en 25.000 aanvragen voor uitgaande waardeoverdrachten.

Aangezien ABP een actuele dekkingsgraad van 104,2% nadert, komen collectieve waardeoverdrachten ook weer in zicht. De overdracht kan alleen plaatsvinden als de dekkingsgraad van de andere partij ook toereikend is; in het geval van waardeoverdrachten met PFZW is dit nog niet het geval, terwijl dit wel de meeste collectieve waardeoverdrachten betreft. Grote collectieve waardeoverdrachten of waardeoverdrachten waarbij wordt afgeweken van het standaard beleid, zullen ter advisering aan het Verantwoordingsorgaan worden voorgelegd.

Desgevraagd verduidelijkt het Bestuur dat de ruimte voor waardeoverdracht gebaseerd is op een maandelijkse meting; bij een tegenvallende ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad wordt de mogelijkheid tot waardeoverdracht weer opgeschort. Gezien het grote aantal is het niet mogelijk om alle aanvragen binnen een termijn van een maand af te handelen.

2. Stand van zaken dossier Complexiteit

Het Bestuur geeft een toelichting op de stand van zaken in het dossier Complexiteit.

Het pensioenreglement voor de middelloonregeling is inmiddels door de Pensioenkamer vastgesteld en de implementatie van de wijzigingen ligt op schema. De bedoeling is dat het akkoord over de eindloonregeling Defensie op 24 november formeel kan worden ondertekend. Er bestaat nog onduidelijkheid met betrekking tot het partnerpensioen bij Defensie; om uitvoeringstechnische redenen is het SOD gevraagd om een eenduidige keuze te maken tussen een partnerpensioen van 5/7 of van 70%. In het kader van de P&I-nota zijn de berekeningen uitgevoerd op basis van de 5/7-variant.

Het Bestuur heeft het bestuursbureau gevraagd het traject van complexiteitsvermindering te evalueren en het Verantwoordingsorgaan daar ook bij te betrekken, teneinde daaruit lering te trekken. De fractievoorzitters ontvangen een vragenlijst met het verzoek deze in te vullen.

Afschaffen Anw-compensatie

Het Bestuur, licht toe dat de sociale partners hebben besloten om de Anw-compensatie per 1 januari 2018 voor nieuwe gevallen af te schaffen. Aangezien dit in een aantal gevallen tot onwenselijke uitkomsten zou leiden, wordt een coulanceregeling van kracht. Gedurende de maand januari 2018 zal de huidige regeling geldig blijven; vanaf 1 februari 2018 zal een coulanceregeling voor schrijvende gevallen gelden. De sociale partners ondersteunen dit besluit.

Het Verantwoordingsorgaan is groot voorstander van het treffen van een coulanceregeling. Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat veel onrust bij de achterban voorkomen had kunnen worden door al in een eerder stadium helderheid te scheppen.

Het Bestuur, erkent dat de late opheldering als leermoment moet worden beschouwd; dit zal ook bij de evaluatie worden betrokken.

3. Advies aanvraag Premiebeleid en Premie- & Indexatienota 2018

Algemeen

Het ABP Bestuur stelt jaarlijks in de maand november, na advies van het Verantwoordingsorgaan, de premies voor de collectieve pensioenregelingen van ABP vast. In beginsel betreft dit de (basis) premie voor OP/NP (middelloonregeling burgers en eindloonregeling militairen).

In de aan het Verantwoordingsorgaan aangeboden Premie & Indexatienota 2018 zijn de wijzigingen in het pensioenreglement zoals deze gelden vanaf 1 januari 2018 verwerkt.

Deze wijzigingen hebben betrekking op:

- De pensioenrekenleeftijd wordt gesteld op 68 jaar ten gevolge van het gewijzigde fiscale kader per 2018.
- De opbouw van het partnerpensioen vindt plaats op kapitaaldekking ter grootte van 70% van het ouderdompensioen, ongeacht het moment van overlijden. Hierdoor ontstaat er geen verschil meer in partnerpensioen vóór en na 67 jaar. Dit geldt voor opbouw vanaf 2018.
- Het wezenpensioen wordt op twee punten aangepast. Voor nieuw in te gaan wezenpensioenen betreft het een verhoging van de eindleeftijd van de wezenpensioenuitkering van 21 naar 25 jaar. Voor nieuwe opbouw vanaf 1 januari 2018 geldt daarnaast nog een verhoging van het niveau van 10% naar 14% van het ouderdompensioen.
- Het recht op Anw-compensatie komt te vervallen. Er worden geen nieuwe Anw-compensatie-uitkeringen meer toegekend indien men overlijdt na 31 december 2017. Alleen indien er sprake is van een zogenaamde Anw-uitgesteld-aanspraak, kan deze nog tot uitkering komen. Hiervoor bestaat momenteel al een voorziening, waardoor er geen premie voor gevraagd hoeft te worden.
- De opbouw van compensatie voor loonheffing komt te vervallen. Er kunnen in de toekomst wel nieuwe uitkeringen ontstaan uit compensatie voor loonheffing die is opgebouwd vóór 1 januari 2018.
- Het ingegane partnerpensioen wordt niet meer gecorrigeerd indien de partner van de overleden deelnemer hertrouwt.
- De voortzetting van de pensioenopbouw tijdens werkloosheid wordt gewijzigd. Er zal bij de bepaling van de deeltijdfactor worden uitgegaan van het SV-loon in plaats van het ABP pensioengevend inkomen.
- Het arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) wordt op een andere wijze vastgesteld. De afhankelijkheid van de hoogte van het AOP van bijverdiensten komt te vervallen, de uitkeringspercentages worden grotendeels geüniformeerd en er wordt uitgegaan van het WIA dagloon in plaats van het ABP pensioengevend inkomen.

Het onderhandelaarsakkoord Defensie van 12 oktober 2017 bevat vrijwel alle bovenstaande aanpassingen. Voor de sector Defensie zijn afwijkend:

- De eigen AOP Defensie regeling (MAOP). De betreffende aanpassingen op het AOP vallen derhalve niet onder het “volgen-tenzij”-principe voor de militairen.
- Het wezenpensioen wordt wel verlengd, maar het niveau blijft gelijk.
- Voor het partnerpensioen wordt niet van 70% maar van 5/7 van het ouderdompensioen uitgegaan.

Dit leidt ertoe dat in 2018 de OP/NP premie voor burgers 22,9 % bedraagt en voor militairen 25,2 %

Het Verantwoordingsorgaan constateert dat de thans vastgestelde premies een voortzetting is van het in 2017 door het Bestuur vastgestelde premiebeleid gebaseerd op een verwacht reëel beleggingsrendement van 2,8 %. Ook heeft het Bestuur bij het opstellen van het premiebeleid als uitgangspunt gehanteerd dat dit beleid zo evenwichtig mogelijk uitwerkt voor alle betrokkenen zoals, (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers.

Mede gelet hierop adviseert het Verantwoordingsorgaan positief inzake de thans voorgestelde premies voor 2018.

Bij dit positieve advies refereert de LvOP echter aan het feit dat in 2016 het advies van het Verantwoordingsorgaan op de premienota 2017 is gesplitst in een advies op de OP/NP premie en een advies op de VPL premie. De LvOP heeft toen negatief geadviseerd ten aanzien van het VPL-deel. De LvOP adviseert thans weliswaar positief ten aanzien van de P&I-nota 2018, maar is nog steeds tegen de berekende VPL-opslag van 0,2 %. LvOP heeft diverse schriftelijke vragen over VPL gesteld, die nog niet allemaal beantwoord zijn. De fractie krijgt graag een completer beeld over de deugdelijkheid van financiering van de VPL regeling en beoordeling van het element van evenwichtige belangenafweging. Daarbij wenst zij onder andere inzicht in de premiestromen, de uitkering en het rendement; het gaat immers om aanzienlijke bedragen. Daarmee kan meer duidelijkheid worden verschaft over gevolgen van het oorspronkelijke besluit in 2004, de stand van zaken en de verwachting voor de komende jaren. Het Bestuur heeft toegezegd dit inzicht schriftelijk te geven.

De CCOOP, meldt dat het standpunt van de CCOOP ten aanzien van het VPL-deel ook gehandhaafd blijft conform de opmerkingen van de LvOP.

Indexatie ambitie 2018

Het Bestuur heeft het voorgenomen besluit genomen om per 1 januari 2018 geen indexatie te verlenen op de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Dit in verband met de financiële positie van het fonds ultimo oktober 2017 (beleidsdekkingsgraad van 100,2%). De prijsinflatie over het afgelopen jaar bedroeg 1,38%. Omdat er per 1 januari 2018 geen indexatie wordt verleend, stijgt de maximale cumulatieve indexatieachterstand van 11,91% naar 13,46%.

Overwegingen / advisering Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan begrijpt de beslissing van het Bestuur. Gelet op de huidige financiële positie van het fonds is er geen ruimte voor indexatie.

4. Adviesaanvraag Beloningsbeleid

Naar aanleiding van een gewijzigde commissie- en organisatiestructuur stelt het Bestuur voor de bestuurdersvergoedingen hieraan aan te passen. Op grond van de Statuten heeft het Verantwoordingsorgaan adviesrecht ten aanzien van de door het Bestuur voorgestelde wijzigingen.

Dit voorstel is in eerste instantie besproken met het Verantwoordingsorgaan op 22 juni 2017. Toen bleek dat dit onderwerp op een aantal punten onduidelijk was. De voornaamste kritiek was dat er geen sprake was van een beloningsbeleid. Het Verantwoordingsorgaan was van mening dat er sprake moest zijn van een duidelijk voorstel temeer daar wijzigingen in de bestuurdersvergoeding naar de deelnemers helder en transparant moeten kunnen worden uitgelegd. Gehoord de argumenten van het Verantwoordingsorgaan heeft het Bestuur in juni besloten het voorstel in te trekken.

In de vergadering van 23 november is door het Bestuur een nieuw en nader uitgewerkt voorstel met betrekking tot een aanpassing van het beloningsbeleid voor advies aangeboden aan het Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan vraagt of ten aanzien van de uitwerking en invulling van dit nieuwe beloningsbeleid de Raad van Toezicht een actieve rol gespeeld heeft.

Het Bestuur deelt mede dat de Raad van Toezicht betrokken is geweest bij de vaststelling van het beloningsbeleid. Met name de Raad van Toezicht heeft aangedrongen op een onderbouwing van de nieuwe beloningsstructuur voor de ABP-gremia. De Raad heeft een expliciete rol in het proces van vaststelling gespeeld en zal dan ook pas definitief goedkeuring verlenen na advisering door het Verantwoordingsorgaan.

De LvOP fractie van het Verantwoordingsorgaan constateert dat de Raad van Toezicht een voorbehoud maakt, namelijk dat het advies van het Verantwoordingsorgaan wordt afgewacht. De LvOP fractie staat kritisch ten opzichte van een aantal elementen in het nieuwe beloningsbeleid en vraagt zich af of de Raad van Toezicht nog opmerkingen had en zo ja welke. Het bestuur besluit op verzoek de expliciete inbreng van de Raad van Toezicht met het Verantwoordingsorgaan te delen.

Het Bestuur deelt mede dat alle fundamentele suggesties van de Raad van Toezicht in het beloningsbeleid zijn verwerkt. Het Bestuur licht toe dat de Raad heeft geadviseerd om de Wet normering topinkomens (WNT) als richtinggevend te beschouwen, de beloning aan de effectieve tijdsbesteding van bestuurders te koppelen en in de profielschets voor (nieuwe) bestuursleden de verwachte tijdsbesteding op te nemen. Daarnaast acht de Raad het vreemd dat de beloningen van de bestuurders zijn gekoppeld aan het wel of niet indexeren van de pensioenen.

De LvOP fractie, dankt het Bestuur voor de toelichting en geeft aan dat onder andere dat laatste ook een kritiekpunt van de fractie betreft. De LvOP fractie stelt dat het Bestuur op het laatste punt ook andere keuzes zou kunnen maken en dat de huidige constructie vragen kan oproepen, aangezien het Bestuur over de discretionaire bevoegdheid beschikt om te indexeren.

Het Bestuur, stelt dat de bedoeling van de maatregel is dat het Bestuur er niet op vooruit gaat als het pensioen niet wordt geïndexeerd. Dat vormt voor het Bestuur geen prikkel om te indexeren.

De voorzitter van het Verantwoordingsorgaan, verklaart dat de rechtsvoorganger van het Verantwoordingsorgaan nadrukkelijk heeft verzocht om de beloning van de ABP-bestuurders te koppelen aan de pensioenindexatie. Het Bestuur heeft dit verzoek destijds overgenomen.

Gehoord de toelichting van het Bestuur en de beantwoording van de eerder gestelde vragen komt het Verantwoordingsorgaan tot de conclusie dat de budgettaire neutraliteit van het nieuwe beloningsbeleid gewaarborgd is. Mede gelet hierop adviseert het Verantwoordingsorgaan positief over het thans voorgestelde beloningsbeleid, waarbij de LvOp fractie zich van advisering onthoudt.

Op basis van de transparante toelichting van het Bestuur over de rol van de Raad van Toezicht in dit proces heeft de LvOP-fractie besloten om niet tegen te stemmen, maar zich te onthouden. De LvOP is het op een aantal punten niet eens met het beloningsbeleid.

Mede naar aanleiding van vragen van de LvOP fractie deelt het Bestuur mede dat de website aangepast wordt, nadat de Raad van Toezicht een formeel besluit tot goedkeuring heeft genomen en het Bestuur vervolgens het voorgenomen besluit definitief heeft vastgesteld. De fractie meldt dat niet alle bestuurdersbeloningen die nu op de website vermeld staan overeenkomen met de uitgekeerde bedragen in 2017, zoals die recentelijk ter kennisneming aan het Verantwoordingsorgaan zijn gedeeld.

5. Voortgang Verkiezingen

Zoals bekend worden in 2018 wederom verkiezingen gehouden voor het Verantwoordingsorgaan. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. De Communicatie Commissie van het Verantwoordingsorgaan is in de voorbereidingen meegenomen. Op basis van een door het Bestuur aangeboden notitie wordt het Verantwoordingsorgaan thans geïnformeerd over de voortgang. Naar aanleiding van de inhoud van deze notitie zijn met het Verantwoordingsorgaan de volgende onderwerpen besproken.

Toekennen campagne budget voor goedgekeurde kieslijsten

Enkele fracties in het Verantwoordingsorgaan (CCOOP en LvOP) hebben geconstateerd dat het Bestuur geen grote actie c.q. mediacampagne op touw wil zetten om meer deelnemers te bewegen om te gaan stemmen (een suggestie geopperd via de Communicatie Commissie). De fracties CCOOP en LvOP gesteund door een aantal individuele leden van het Verantwoordingsorgaan vragen het Bestuur te overwegen om de goedgekeurde lijsten die in 2018 meedoen aan de verkiezingen een (campagne)budget toe te kennen. Bij dit verzoek speelt mee dat het bestuur de verantwoordelijkheid van positionering en het belang van stemmen in de notitie deels bij partijen die lijsten indienen neerlegt.

Het Bestuur heeft zich over dit verzoek beraad en na schorsing medegedeeld dat het Bestuur een budget van 5000 euro per goedgekeurde lijst beschikbaar stelt. Over de besteding moet financiële verantwoording worden afgelegd.

Schriftelijk stemmen

De heer Koster, FOG-ABP, dringt er bij het Bestuur nogmaals op aan om ook de mogelijkheid tot schriftelijk stemmen te heroverwegen bijvoorbeeld door een antwoordkaart aan de Verkiezingskrant toe te voegen.

De voorzitter van het Verantwoordingsorgaan deelt mede dat het Verantwoordingsorgaan de wijze van stemmen heeft vastgesteld in het verkiezingsreglement en dat daarbij is besloten om de optie om schriftelijk stemmen niet op te nemen. Het betreft een interne aangelegenheid van het Verantwoordingsorgaan.

6. Verslag overlegvergadering Bestuur met VO d.d. 28 september en 4 oktober 2017

Op het verslag van 28 september en 4 oktober 2017 waren geen op- en of aanmerkingen.

7. Rondvraag en sluiting

De LvOP is van mening dat op de website voor de verkiezingen van het Verantwoordingsorgaan onvoldoende wordt verduidelijkt dat gewezen deelnemers zich niet kunnen kandideren en ook niet kunnen stemmen. Toegezegd wordt dit onderwerp toe te voegen aan de lijst van vragen en antwoorden.

Namens het Verantwoordingsorgaan vraagt Mevrouw Miedema (voorzitter commissie Beleggingen VO) in hoeverre het besluit van het Noorse staatsfonds om 1000 miljard euro terug te trekken uit investeringen in olie en gas, invloed heeft op de beleggingen en het beleggingsbeleid van ABP.

Daarnaast vraagt zij naar aanleiding van een artikel in Vrij Nederland over de wijze waarop Shell een Nigeriaans olieveld in handen heeft gekregen en een artikel in de Guardian over olielekken in de Nigerdelta in Nigeria die tot een verhoging van de kindersterfte hebben geleid, of deze zaken bij ABP bekend zijn en of deze worden betrokken in de engagementgesprekken met Shell.

Het Bestuur bevestigt dat beide zaken bekend zijn bij ABP. Daarnaast stelt het Bestuur dat het voorgenomen besluit van het Noorse staatsfonds opmerkelijk is, maar niet los staat van een bredere marktbeving van institutionele beleggers inzake beleggingen in olie en gas. Uit de uitgebreide verklaring van het staatsfonds blijkt dat het besluit voornamelijk is gebaseerd op economische en risico technische gronden. De inkomsten van het fonds zijn al afhankelijk van olie en daarom wordt het niet verstandig geacht om ook te beleggen in

deze sector. ABP volgt de ontwikkeling in de olie- en gassector en evalueert regelmatig het beleid op dit terrein. Naar aanleiding van opmerkelijke marktontwikkelingen wordt overlegd of de beleggingsbeleid van ABP nog klopt.

Met betrekking tot de berichtgeving over Shell verheldert het dat de ESG-specialisten van APG in de lopende dialoog met Shell de betreffende punten zullen inbrengen.

Mevrouw Miedema, voorzitter commissie beleggingen, bedankt het Bestuur voor de toelichting en onderstreept het belang dat het Verantwoordingsorgaan aan bovengenoemde punten hecht.

De heer Müller, CMHF / AC / FOG-ABP, vraagt naar aanleiding van een artikel in De Telegraaf over een rechtszaak in relatie tot de formele pensioenleeftijd of het beleid van ABP hierover voldoende bekend is bij de deelnemers. Mogelijk kan dit punt ook betrokken worden bij de communicatie over de verhoging van de pensioenrekenleeftijd van 67 naar 68 jaar. De LvOP, sluit hierbij aan dat in het UPO het pensioen administratief wordt omgerekend naar een enkele AOW-leeftijd. Naar de mening van de LvOP zou het mogelijk kunnen helpen om duidelijkheid te scheppen in hoeverre er sprake is van een juridische omzetting.

Het Bestuur zegt toe dat zal worden nageetrokken in hoeverre ABP hierover vragen heeft ontvangen; zo nodig zal meer helderheid worden geboden.

Mevrouw Oostvriesland, ACOP, vraagt naar de impact van de daling van de Venezolaanse obligaties op de beleggingsportefeuille van ABP.

Het Bestuur deelt mede dat het in deze niet gaat om grote bedragen op het totale vermogen; de impact van de koersdaling is relatief beperkt geweest. In het algemeen is beleggen in opkomende markten een gecalculeerd risico.

De heer Van Nie, ACOP, merkt op dat het hem opvalt dat de voorzitter van ABP in de media een uitgesproken standpunt over de toekomst van het pensioenstelsel uitdraagt, terwijl hierover geen overleg met het Verantwoordingsorgaan is gevoerd. Over allerlei uitgangspunten bestaat vermoedelijk overeenstemming, maar de impact van individualisering van het pensioen is nog onvoldoende duidelijk.

Mevrouw Wortmann, voorzitter ABP Bestuur, stelt dat media-optredens van haar altijd zijn gebaseerd op een besluit van meerdere bestuursleden. Binnen het Bestuur worden de media-optredens achteraf geëvalueerd. De bedoeling van het naar buiten brengen van het standpunt over de toekomst van het pensioenstelsel is geweest om de effecten op deelnemers van ABP in te brengen in het maatschappelijke debat. Tijdens de eerste helft van 2018 zal er gelegenheid zijn voor overleg tussen het bestuur en het Verantwoordingsorgaan over de toekomst van het pensioenstelsel.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.